

Naczynie zoomorficzne (kultura Chimú)

- Czas powstania 1000–1476 n.e., kultura Chimú
- Miejsce powstania Peru
- Wymiary wysokość: 17,6 cm, szerokość: 11,7 cm
- Numer inwentarzowy MAK/AS/P.4
- Muzeum [Muzeum Archeologiczne w Krakowie](#)
- Tematy [wyrzeźbione](#), [wydobyte z ziemi](#)
- Technika [technika stempelkowa](#), [wyciskanie w formie](#), [wypalanie](#), [polerowanie](#)
- Materiał [glina czarna](#)
- Prawa do obiektu Muzeum Archeologiczne w Krakowie
- Prawa do wizerunków cyfrowych domena publiczna
- Digitalizacja RPD MIK, projekt Wirtualne Muzea Małopolski
- Tagi [naczynie](#), [Władysław Kluger](#), [kolekcja](#), [3D](#), [zwierzęta](#), [3D plus](#), [ceramika](#), [dawne kultury](#), [domena publiczna](#), [Peru](#)

Ekspонат pochodzi z kolekcji peruwiańskiej Władysława Klugera z 1876 roku. Podwójne naczynie połączone zostało w części brzusca wspólnym imadłem. Jedno z naczyń jest zamknięte i zwieńczone

reliefowym przedstawieniem głowy i szyi ptaka. Obie formy posiadają owalny kształt brzuśca, który dodatkowo zdobiony jest w obu przypadkach motywami geometrycznymi wpisanymi w trójkątno-owalne panele. Od strony wewnętrznej brzuśców są to kropki, od zewnętrznej trójkąty, fale i kropki, oddzielone od siebie podwójnymi liniami prostymi.

Ludy Chimú zamieszkiwały północne wybrzeże Peru. Naczynia będące wytworem tej kultury charakteryzowały się wysoką jakością techniczną oraz artystyczną. Zwykle odciskano je w specjalnych formach – matrycach, następnie wypalano w atmosferze redukcyjnej, przez co uzyskiwały kolor czarny lub ciemnoszary, w końcu polerowano. Czasem powierzchnie naczyń kultury Chimú pokrywała dekoracja reliefowa ukazująca wojowników lub złożona z motywów zoomorficznych albo geometrycznych (np. fale, trójkąty, zygzaki). Charakterystyczną cechą tych naczyń jest wylew w kształcie strzemienia, często zdobiony u nasady figurką ptaszka lub małpki. Naczynia takie musiały pełnić funkcję kultową – po napełnieniu ich wodą, można grać na nich melodie, dmuchając w otwór wylewu.

Opracowanie: Krzysztof Babraj (Muzeum Archeologiczne w Krakowie), Dominika Majchrzak (Instytut Archeologii UW), © wszystkie prawa zastrzeżone

Władysław Kluger, kolekcjoner starożytności peruwiańskich

Od 2008 roku w Muzeum Archeologicznym w Krakowie możemy zwiedzać wystawę gromadzącą zabytki proweniencji peruwiańskiej. W skład kolekcji wchodzi naczynia ceramiczne (głównie o kształtach zoomorficznych oraz antropomorficznych), a także tkaniny i znaleziska drobne. Te wysokiej jakości zabytki możemy podziwiać dzięki Władysławowi Klugerowi, który był polskim inżynierem. Przyszły kolekcjoner urodził się w Krakowie 16 stycznia 1849 roku, tam też zdobywał wykształcenie i z odznaczeniem ukończył Instytut Techniczny. Następnie, w 1868 roku, swoją edukację kontynuował na emigracji w Paryżu, najpierw w Szkole Wyższej dla emigrantów popowstaniowych, potem w *École nationale des ponts et chaussées* (Szkoła Dróg i Mostów), jednej z francuskich *grandes écoles*. Tę ostatnią ukończył z wyróżnieniem, otrzymując tytuł inżyniera cywilnego. W 1873 roku od Edwarda Habicha, działającego w Peru inżyniera wykształconego na Politechnice Warszawskiej i delegata rządu peruwiańskiego, otrzymał propozycję prowadzenia robót inżynierskich w Peru, na co Kluger od razu przystał.

W 1874 roku Władysław Kluger przyjechał do Peru, gdzie przebywał sześć lat. Przez cały ten czas, z wielkim zaangażowaniem, projektował i realizował inwestycje budowlane. Jego zasługą są m.in.: biegnąca przez Andy i wzdłuż wybrzeża jeziora Titicaca szosa, łącząca Peru i Boliwię, budowa prefektury w Tacna, czy wykonanie żelaznych pomostów spacerowych w Callao (gdzie także zaprojektował i czuwał nad wykonaniem kanalizacji), Ancón i Huacho. Największym projektem i dokonaniem Klugera miała być budowa kanału irygacyjnego, odwracającego bieg rzeki Maure, ze wschodniego na zachodni stok Andów, dzięki czemu mało urodzajny departament Tacna zostałby odpowiednio nawodniony. Niestety, ostateczną realizację projektu uniemożliwił wybuch wojny między połączonymi siłami Peru i Boliwii z Chile. Inżynier zaprezentował jednak swój projekt w 1878 roku podczas Wystawy Światowej w Paryżu, gdzie występował jako komisarz rządowy Peru. Ponadto, Kluger prowadził stałą działalność naukową, za co został szybko doceniony. W 1876 roku został kierownikiem Katedry Hydrauliki oraz Budownictwa Lądowego i Wodnego na Politechnice w Limie (*Escuela de Ingenieros Civiles y de Minas en Lima*), pełniąc również przez pewien czas funkcję rektora tej uczelni. Aktywnie pracował naukowo, opublikował m.in. *Wykład hydrauliki wraz z teorią machin wodnych* (1873) oraz *Wykład wytrzymałości materiałów i stałości budowli* (1877). W Polsce Władysław Kluger nie wydaje się być postacią wystarczająco – jak na swoje dokonania – znaną, tymczasem w Peru został odpowiednio uhonorowany – w Limie wzniesiono pomnik na jego cześć, a ponadto rząd peruwiański wystosował list dziękczynny, zaznaczając, że Polak „zasłużył na wdzięczność narodu peruwiańskiego”.

Projekty inżynierskie to nie jedyna dziedzina, która interesowała Klugera. Podróżując po Peru i podziwiając tamtejsze starożytności, zaczął przejawiać pasję archeologiczną i kolekcjonerską. W 1875

roku wyprawił się w Kordyliery, gdzie badał warunki topograficzne i oceniał możliwość budowy dróg. Wspomnienia z jego podróży zostały opublikowane w 1877 roku w *Listach z Peru i Boliwii*. Amatorsko uczestniczył w wykopaliskach na wielokulturowym cmentarzysku w miejscowości Ancón (środkowe wybrzeże Peru). To właśnie na tych wykopaliskach pozyskał większość przedmiotów do swojej kolekcji. Pozostałe nabywał drogą kupna i stopniowo zaczął przekazywać je krakowskiej Akademii Umiejętności. W XIX wieku zainteresowanie zabytkami oraz archeologia w tym kręgu kulturowym zaczynały się dopiero rozwijać, przez co mamy dużą pewność, że zakupione wówczas zabytki nie były falsyfikatami. W sumie Kluger przekazał do Polski ok. 500 przedmiotów, z których przetrwało 277 artefaktów, w skład których wchodziły m.in. naczynia, kosze, tkaniny, przyrządy do tkania i szycia, narzędzia, broń, biżuteria, mumie, kości, a ponadto liczne fotografie zabytków. Część z nich możemy dzisiaj podziwiać w Muzeum Archeologicznym w Krakowie, a wybrane – także na naszym portalu. W dowódzie uznania został mianowany członkiem-korespondentem Wydziału Matematyczno-Fizycznego Akademii Umiejętności. W 1880 roku Władysław Kluger, z powodu postępującej gruźlicy, zdecydował się na powrót do kraju. Będąc w Krakowie angażował się w prace nad budową wodociągów miejskich. Stan jego zdrowia pogorszył się na tyle, że zmuszony był do wyjazdu do San Remo, gdzie miał poddać się leczeniu. Zmarł we Włoszech, 29 lutego 1884, w wieku zaledwie 35 lat. Jego ciało sprowadzono do kraju i pochowano na cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Opracowanie: Dominika Majchrzak (Instytut Archeologii UW), © wszystkie prawa zastrzeżone

Tagi: [archeologia](#), [Muzeum Archeologiczne w Krakowie](#), [© wszystkie prawa zastrzeżone](#), [Władysław Kluger](#)